

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyiltér sora 1 korona

Lukács beszámolója.

Irta: *Kossuth Ferenc.*

Aki Lukács László miniszterelnök nagyenyedi beszéde elé feszült érdeklődéssel tekintett, azt nagy csalódás érte. Megvalloim, hogy csalódtam én is, aki olyan feszült viszonyok közt, mint amilyen most a magyar politikai helyzet, a miniszterelnöktől, — ha már szükségét érezte annak, hogy nyilatkozzék, — mást vártam, mint amit tőle az ország Nagyenyeden hallott. Azt hittem, hogy a miniszterelnöknek, van mondani valója, úgy a múlt igazolására mint a megtörtént rombolás végtelenül káros következményeinek elsimítására nézve, valamint annak az utnak a keresésére vonatkozólag is, amelyen járni lehetne a jövőben azoknak, akiknek célja az, hogy a véghezvitt rombolás eredményei ne örökítenek meg Mert a mostani többség és kisebbség mulandó, de a magyar parlamentáris intézményt súlyosan csorbulva nem szabad átadni a jövő bizonytalanságának.

Lukács László körültekintő, számító politikus; hinni kellett tehát, hogy valami célja volt azzal, hogy a hosszú szünet alatt, mikor semmi sem alakította ki semmiféle irányban sem a helyzetet, nem fog egészen feleslegesen beszélni csak azért, hogy nagy tábor élén jelenjék meg kerületében. Ámde most a váratlan eseménynek korszakát éljük: ezek közé tartozik a jelentőségében nagynak ígérkező, de eredményében rendkívül összezsugorodott miniszterelnöki beszámoló is.

Ha valaki miniszterelnök, annak cselekedeteiről és állásfoglalásáról ugyis folyvást beszámol a napisajtó. Azért felesleges volt Nagyenyedre menni, hogy ott még kevesebbet mondjon, mint amennyiről már beszámoltak a lapok. Tisza már igekezett megvédeni az ő rombolásait s az ő mélységes, sőt fanatikusnak mondható meggyőződése, ha az igazságot nem is, de az ő fatális hitét tükrözte vissza védekezésében. Lukács is védi a multat, de csak mint valami rossz viszhang. Lukács igen jól tudja, hogy neki komoly szándéka volt a békés kibontakozás útját keresni és bizonyára igen jól emlékezik arra, hogy amikor az ellenzék pártjainak az ő ultimátumszerű válaszát megadta, nem volt szándéka a választ ultimátumnak tekinteni. Talán nem követek el indiszkréciót, ha megemlítem, hogy minisztertertsai közül volt olyan, aki ezt tudomására is adta.

Habár Lukácsot egy ízben már az Ausztriával kötött vámszerződéssel kapcsolatos állításaiban — akármilyen jóhiszeműleg bár — de cserben hagyta emlékezete, nem hihetem, hogy most is úgy járt volna és nem emlékeznék arra, hogy amikor Tiszából a rombolás vágya úgy kitört, mint a kráterből a láva, akkor nem volt már obstrukció. Mindeki igen jól ismerte a mi pártunk

legnagyobb részének elvi felfogását az obstrukcióról és igen jól tudta, hogy nagy fáradozásunkba került kivinni azt, hogy a technikázásról a vitatás terére térjen át a Ház. Amikor Tisza végighengerelte a magyar parlamentarizmus jogrendjét, akkor már a szónokok egész sorozata volt feliratkozva, tehát nem volt technikázás.

Azt sem felejtette el Lukács, hogy a magyar parlamentarizmuson ejtett romboló csapások kovácsolták össze azokat az ellenzéki pártokat amelyek irányzatában azelőtt nagy eltérések voltak, úgy hogy lehetetlen volna az igazságtól jobban eltávolodni, mint amikor egyes ellenzéki pártok cselekedeteit, melyek akkor jöttek létre, mikor ebben a többi ellenzéki pártok nem vettek részt, most minden megkülönböztetés nélkül, az egész ellenzékre igyekeznek ruházni.

A magyar parlamentarizmus terén véghezvitt rombolást menteni és igazolni nem lehet. Minden kísérlet ebben az irányban csak azt árulja el, hogy a kísérletezőnek nincs érzéke arra, hogy mérlegelhesse az elkövetett rombolás nagyságát. A magyar miniszterelnöknek most nem az lenne a hivatása, hogy azt igyekezzék elhinteni, hogy a mi rombolás történt, az szükséges volt és különben sem volt nagy, hanem hogy annak az útját egyengesse a magyar hazafiság nevében, hogy miképpen lehet a megtörténteknek végtelenül káros és a magyar alkotmányra veszélyes következményeit enyhíteni.

Ami pedig a jövőt illeti, erre nézve Lukács semmit sem mondott. mert itt nem arról van szó, hogy a kisebbség diktáljon a többségnek, vagy a többség a kisebbségnek, hanem arról, hogy lehetővé tétessék a rendes parlamentarizmus visszaállítása, ami az erőszakoskodás folytatásával lehetetlen. Az erőszakkal létrehozottakat pedig — a parlamentarizmuson ejtett csorbák kiköszörülése nélkül — fenntartani csakis erőszakkal lehet.

Hogy itt van-e az ideje e felett tanakodni? — ez vélemény tárgyat képezheti. Nekem is szememre vetette már egy tekintélyes sajtóorgánom, hogy a kibontakozásról általánosságban írok csak; pedig ha másképpen cselekedném nagyon rosszul szolgálnám azt az ügyet, melyet védeni akarok. Mert az adott helyzetet szem elöl tévesztem nem lehet; ez pedig az, hogy igazainkat most a szövetséget ellenzék védi, amely eltérő elemekből áll s a melynek egész erejét lerombolná az, aki a különböző pártok nevében, megbízás nélkül, igyekeznék cselekedni. Az ellenzék számára tehát még nincs itt a nyilatkozások ideje, de ép ezért mi nem is megyünk Nagyenyedre.

Székelyország ujjá teremtése.

II.
— Gálffy Ignác miskolci felső keresk. isk. igazgató emlékbeszéde, melyet a Szejke-fürdőn, az Orbán Balázs báró emlékére rendezett ünnepélyen mondott, —

De a legkevesebb és munkásságának legtöbb tárgyát adó volt Szejke-fürdőjének gondozása.

Nindnyájan, akik még a hatvanas években — habár gyermekek is valánk — láttuk a Szejke-fürdőt, emlékezhettünk, hogy az néhány rossz viskóból és egy — a mostani hidegfürdő vizét rosszul védő — deszkabó-déból állott.

A melegfürdő kádjai még — úgy, a hogy — használhatók voltak, de a hideg fürdőben fürödni Istenkisértés volt. Ha az oldal- vagy fenék-deszkából rozsdás szeg nem operált bele valamely testrészünkbe; akkor a deszkapadozat tört össze lábaink alatt és adott okot a sebkezelés tudományába való behatolásra. Ha egy kis eső jött, akkor épen nem tudtunk mit csinálni.

Ugyan most sem sokkal jobban vagyunk, de mégis 40 esztendő elhanyagolása után is, még mindig olyan állapotban van ez a fürdő, amelyből vissza sem lehet képzelni a 70-es évek előtti állapotokat.

Orbán Balázs többet száz ezer koronánál fektetett ebbe a fürdőbe. Oly összeg ez, amely az akkori érték szerint, ma három-négyszerannyinak felel meg. Jóformán minden vagyonát tette ez. És minden jövedelmét erre költötte. Maga egyszerűbben élt, mint azt bárki is képzelhetné.

Sokszor együtt fürödtünk a hidegben és és maga halászgatta ki, nyelesszítával a hidegvíz tükrén uszkáló algákat s nem fogyott ki az isteni víz hatásának dicséretéből. Igaza volt. A víz hatása felől mult minden dicséretet; azt még a berendezés hiányossága sem ronthatia le. De az ő kedves és szeretetre méltó humora még annál is többet ért.

Itt nyaralt vele a szintén néhai Thaly Kálmán is. Az ő hűséges pártbarátja és pályatársa. Együtt tanulmányozták a régimúlt idők dicső korait s míg Thaly Kálmán a Rákóczyak soha vissza nem térő dicső kora tanulmányozásával foglalkozott, Orbán Balázsunk „Utazás keleten” című művén kívül leginkább a „Székelyföld leírás”-ának szentelte idejét.

Ezekben a munkákban, rendületlen, kitartó hazafias politikai pályájában és erről szóló országgyűlési beszédeiben s végül ebben a Szejke-fürdőn emelt soha el nem évülő emléket működésének. Alakja s jószágos arca élénk emlékezetben áll, s szeplőtlen ember-szeretete lelkesít folyton minket, s ha jogot formálunk a „derék” elnevezésre, aki visszatér ősei sirlakába, hát gyujtsunk mi is az ő régi fényénél új szövétneket. Először is segítsük talpra állítani az ő kedves Szejkéjét, s támogassuk ebben a munkában a Gyerkes Mihály táborát! Aztán kövessük élete példáját és önzetlen demokráciával építsük ki a nagy művet, amelyért ők lelkesedtek.

Ismerjük meg először, hogy bennünk hiányzik az igazi testvéri szeretet. Ott, ahol összefogva, összetartva egy célra kellene törekednünk: versengünk, testvér a testvért,

szomszéd a szomszédot marja, rontja, gátolja munkásságában. Szétzilál és egymással ellenséges, egymás munkájának sikerét megrontó működésünk közben elmaradunk, eloldusodunk s igazi alkotó munkát nem végezhetünk.

Csak azt a szegény, köztünk is immár látható bolgár földmivesteket nézzük meg, a kik hárman-négyen összefogva, ide jönnek. Egy célra együtt dolgoznak és ahol a székelly alig termelte meg mindennapiját, ott ők dús nyereséget aratnak s viszik hazájukba. Ezen kell okulnunk.

Tehát tanítsák népünket testvéries szeretettel egy célra, együtt cselekedni.

Szedjük szövetségbe a székelly népet, hogy egymás baját, buját, örömét és sikerét megismerve, egymáson segítsen és sikereinek gyümölcsét ő szedje le és ne mások, ne idegenek és ellenségek hizzanak azon.

Orbán Balázs hive, rendületlen hive volt a régi székelly alkotmányának, amely ezerint minden székelly egyenlően nemes volt, és amely demokratikus nép időről-időre kivétel nélkül állandóan kimutatva, összeírva volt.

És ennek a népnek nagyjai csak abban különböztek a kicsinyektől, hogy több vagyonnal, több kötelességet ismertek s a kisvagygon, a nép szorgalom által, épen úgy felküzdhette magát elsőbbé, mint bárki.

Ezt a demokratikus közösséget ohajtjuk mi is szervezni az általunk tervezett *Székelly Nemzeti alappal*, amelyet ha megkészíthetünk, mi is el nem muló emléket állítunk feledhetetlen mesterünknek.

Ebben a szervezetben akarjuk összeszedni a testvéreket, a barátokat, hogy a képzetebb és jobb munkás vezetése alatt kellőleg egyesítve, hasznos munkát végezzenek a gyengébbek is, s hogy időről-időre számon vegyük a haladókat, kiválókat és példájuk szemléltetésével munkára egyetértésre buzdítsuk a gyengébbeket.

Megmutassuk, hogy a termelésben, a vagyonosodásban, a boldogulásban az első tényező, a mely mindenki rendelkezésére áll: *a munka*. És ez csak úgy boldogító, ha nem *testvérharcot* folytat, hanem testvérünk munkáját egészíti ki.

A 20—26 holdas birtokos gyermekei ne akarjanak mind a földmivelésből élni, hanem az ipari, kereskedelmi s vállalkozási munka terén keressenek boldogulást. Ennek elősegítésére kell Nemzeti Alapot és új szokásokat nevelni.

Ezt megcsináljuk és erre hívjuk ezzel az alkalommal is a ti segítségeteket s ha megalapíthatjuk azt az alkotási, amely hivatva lesz a földmivest, az iparost, a kereskedőt a maga nehéz munkájában támogatni; a mely segítséget akar nyújtani arra, hogy gyermekeinket a tudományok csarnokába is elküldhessük és a taníttatás költségeinek megkönnyítése által segítsük a szülőket; eszközt nyújt, hogy a közös veszedelmek ellen közös védelmét szervezhessük, tehát, hogy minden ember egyenlően, igazán nemes lehessen.

Akkor a régi fénynél oly új szövétneket gyújtottunk meg, amely egyaránt dicsfénnel borítja úgy ennek a hegynek, mint a többinek ormait, emléke lesz ezért a dolgozó Orbán Balásznak és nekünk, akik rajta leszünk, hogy e munka által Orbán Balázs emléke örökké éljen...

Akkor jöhet reánk a vész. Jöhet a külső ellenség sokasága; jöhet a társadalmi veszedelmek, megkísértő küzdelmek bármily alakulása és próbája, közibénk éket verni nem tud és a kék hegyek ormain felgyúló örtűzek oly egységes, testvéri szeretettől áthatott, szervezett népet találnak, amely diadalmasan állja meg helyét a megpróbáltatások minden viharai között. S a kivírt győzelem után, a véstűz után mihamar az örömtűzek váltják fel és ezen völgyek békés hajlékainak barátságosan, megelégedést mutató, közel s távolból hívogató kéményeinek szelid füstölgése...

Színes képek.

Mungó-dinye.

Ebben a Tisza—Lukács-féle magyar-osztrák mungóvilágban még a természet is csufot üz már a magyarból; osztrák színűvé változtatta az eddigi pi-roshusu görög-dinyét, melyet magyar földön termel.

Olyan fajta ez a dinye, mint a mungó: *kétszínű* s mind a kettő *osztrák*, tehát sárga-fekete. Sárga a husa és fekete a magva; szóval izléstelen valami de nem is jó.

A szép pi-roshusu magyar fajta görög dinnyék helyébe tehát osztrák színűt állítottak, hogy annál jobban hizzék a mungó-önérzet, mely — úgy látszik — valósággal számüzi — a magyart, még a dinnyében is.

Hát csak tessék sárga-fekete dinnyét parancsolni!... Ez bizonyára nagyban emeli majd a mungó-lelkeseidet...

Az élelmes stilszerűsége törekvő eladónak pedig — ha címre vágyik — bizonyára megadják a cs. és kir. udvari szállítói titlust. — Tessék csak pályázni, de most melegebben, hogy ezt a finom célzatu reklámot meg szolgálhassák — a mungók.

A „Székely Nemzeti Alap” pályázata.

A „Székely Nemzeti Alap” alapszabályzatát 1912. augusztus 14-én megalkotott értekezlet azért, hogy az egyesület kulturális céljai minél előbb a valóság felé közeledjenek — elhatározta, hogy egy 1912. szeptember 1-től havi előleges 10 részletben kifizetendő 300 koronás ösztöndíjra pályázatot hirdet.

Felhívja tehát azon Udvarhelyvármegye területén illetősséggel bíró, középiskolát, vagy középfoku szakiskolát most elhagyott, egyetemre, főiskolába, vagy felsőbb iskolába a legközelebbi tanév elején belépni szándékozó kiváló ifjakat, kik ez ösztöndíjat elnyerni óhajtnak, hogy születési, szegénységi és árvizsgálati bizonyítványokkal felszerelt bélyegmentes kérvényeiket melyben az általuk választott pálya is megjelölendő. 1912 augusztus 26-ig az értekezlet alulírott jegyzőjéhez nyújtsák be.

Székellyudvarhely, 1912. augusztus 18.	
Dr. Mezei Pál s. k.	Gálffy Ignác s. k.
az értekezlet	az értekezlet
jegyzője	elnöke

HÍREK.

— **Ingyen hirdetés a városnak.** Székelyudvarhely város képviselőtestülete még 1905. vagy 1906. években határozatilag kimondotta volt, hogy a város összes hirdetményei a helybeli lapok mindenikébe esetről-esetre közzé tétessék. A tisztán közérdekű hirdetmények hírszerű kivonatos közreadását az akkor jelenvolt szerkesztők önként — díjmentesen felajánlották. Ide nem értve természetesen azokat, melyekből a város közvetlen hasznát huz (bérletek, eladások stb.). Egy pár évig a hirdetések közlését a polgármester gyakorolta is — a képviselőtestület határozata értelmében. Azonban néhány év óta teljesen egyoldaluan jár el és így a képviselőtestület határozatát semmihez sem veszi. Ennek aztán nemcsak a város, mint erkölcsi testület, de maga a polgárság is nagy kárát vallja, miután nem értesülhet kellő időben és módon az őt érdeklő ügyekről. Hát hiszen szép, szép az a polgármesteri hatalom és illetékeszerű önkény, azonban a város és a polgárság rovására

személyi bosszút üzni, talán még sem helyes. Különben ez év végével immár lejár a polgármesteri mandátum s általános városi tisztújítás leszen és hisszük, reméljük, hogy a polgármester urat, mint ideiglenesen nyugdíjazott pénzügyi számvizsgálót, aki az államnak még egészen jól szolgálhat. Dr. Tellezky János pénzügyminiszter ur feltétlenül beinvitálja. Mert az már egészen furesza állapot, hogy aki polgármesterkedni tud, a pénzügyi számvizsgálói állásra *untauglich* legyen. Ezt különben Haller János gróf főispán ur is így tudja s ha akarná, könnyen segíthetne rajta... Tessék csak megpróbálni.

— **Gyimesi vadvirág — Felsőboldogfalván.** A felsőboldogfalvai ifjuság e hó 25-én (vasárnap) az iskola nagytermében és az Orgona-alap javára, színelőadással egybekötött kosaras táncmulatságot rendez. Előadják Géczy István „Gyimesi vadvirág” című eredeti népszínművét; Józsa László, Kerekes Juli, Bakk Dénes, Keresztes Ágnes, Biró János, Biró Eszter, Peter Zsuzsika, Péter Áron, Kozák Géza, Bakk József, Szélyes Elek, Biró Ilona, Péter László, Csiszár Eszter, Bakk Albert, Kerekes Mózes, Biró Elek, Buzogány József, Bakk Elek, Szélyes Domokos és Török László. A műkedvelői előadás délután pont 3 órakor kezdődik s utána reggelig tartó tánc lesz jó bor és jó cigány mellett.

— **Vasuti részvények sorsolása.** A házasság—székelyudvarhelyi helyi érdekű vasut elsőbbségi részvényeinek kisorsolása folyó évi július havában történtek meg. A kifizetés pedig 1913. évi január 2-ától kezdve történik. Kisorsoltattak a következő számok: 131—140, 1823—830, 4081—093, 5241—250.

— **Női kereskedelmi tanfolyam.** A brassói állami polgári leányiskolával kapcsolatos női kereskedelmi tanfolyamra az 1912—13. tanévre előjegyzések már e szűnődő folyamán is történhetnek a polg. isk. IV. osztályáról szóló bizonyítvány és 10 K előleg beküldésével, amely összeg a végleges felvételkor beiratási díjba fog beszámíttatni. A beírások szept. hó 2—6 ig d. u. 2—5 óráig az igazgatói irodában történnek. A tanfolyam szervezetét illető minden egyébről az érdeklődőknek a női kereskedelmi tanfolyam igazgatósága írásbeli megkeresésre készséggel nyújt felvilágosítást. Cím: Női kereskedelmi tanfolyam igazgatósága Brassó, Rezső körút 1 sz.

— **Többszörös meghurcoltatás** kellemetlenségétől és súlyos — még a Bach-korszakból való pátens alapján kirótt — büntetéstől szabadul a város polgársága, ha az akár vasuton, akár tengelyen vagy gyalog beszerzett, hozatott és fogyasztási adó alá eső italt: beraktározás, udvarra való elhelyezés (bepincézés) előtt, tehát a behozatal idejében, a városi adókezelősnél (Bem. u. 8. sz.) okvetlenül bejelenti. A város ugyan gondoskodott arról, hogy a vasuti állomástól ezt a bejelentést eszközöljék, de azon kívül maguknak a feleknek is jelentést kell tenniük. Hogy mire való ez a többszörös bejelentést, azt már nehéz lenne megállapítani, de hát így kell, mert így kívánják és punctum...

— **Székelly fiuknak** az ipari és kereskedői pályákra inasokul való felvétele Udvarhelyvármegyében szeptember 1-én Parajdon a főszolgabírósnál, Székelyudvarhelyt szeptember 3-án a vármegyháznál, 4-én pedig Székelykeresztúron a főszolgabírósnál történik. Itt lesz László Gyula keresk. és iparkamarai másodtitkár, aki a felvételt eszközli.

— **Absztinens képviselők.** Az Alkoholelenések előrehaladásának a különböző országokban legbiztosabb fokmérője, hogy milyen számban vannak a törvényhozásban képviselve. Hazánkban ezidő szerint négy absztinens képviselő van: Nadányi Gyula, Lévy Mihály, Zelenyák János és a közis-

mert küzdő alkoholelles Neugebauer Emil. A főrendiházban pedig Gróf Mailáth és Ficsor püspökök képviselik az alkoholelleseket. Külföldön persze előbbre vannak. Így Dániában 25 $\frac{1}{2}$ százaléka; Norvégiában 24 százaléka; Svédországban 38 $\frac{1}{2}$ százaléka; Nagy Britániában 27 $\frac{1}{2}$ százaléka és Szwécben 1 $\frac{1}{5}$ százaléka a törvényhozóknak absztinens.

— **Szent István napja.** Mint minden esztendőben, úgy most is, augusztus huszadikán, fényes körmenetben hordták körül a budai várban államalkotó első királyunk Szent István ereklyéül maradt jobbát. Ez a szent kultusz nem vesz ki a magyar nemzet szívéből, bármily megpróbáltatások érik, a nagy király emlékezetében, igazságszeretében keres vigaszt, a szent jobb örökkévalóságából merít hitet a nemzet örökkön való fennmaradására. Most, amikor újra felhők tornyosulnak a láthatáron s Magyarországi ősi alkotmányát romboló válság ostromolja, mindnyájunk lelke összeszorul s kétségbeesett fohászként száll a budavári ereklye felé. Milliók könyörgése hangzik: Hol vagy István király, téged magyar kíván! Segíts támogatni alkotmányunkért folytatott nehéz, kemény tusaiban! Hadd győzzön valahára a magyarok igazsága. Szent István évfordulóját méltó kegyelettel és ünnepséggel ülte meg Székelyudvarhely város közönsége. Hétfőn este fényes világítás volt s a középületekre kitűzték a nemzeti színű lobogókat. Kedden d. e. 10 órakor a plebánia-templomban volt a hivatalos istentisztelet, melyen az összes polgári hatóságok jelen voltak Dr. Pál Árpád vármegyei főjegyző vezetésével. Ugyanígy jelen volt a katonai hatóság küldöttsége is. A nagymisét Pál István apát-kanonok mondotta fényes segédlettel. Az istentisztelet alatt Brunhuber Mariska tanítónő énekelt igen ügyesen. Utána Bálint József ügyvédjelölt énekelt el Tkrnay Ave Máriaját mely érzéssel. Mindkét ének nagy hatást tett a közönségre s nagyban emelte a templomi áhitatot. Mise végén szent beszédet volt, melyet P. Kriszta Modest mondott. A város valamennyi felekezeti templomában is volt ünnepi istentisztelet.

— **Szavazzunk! Szavazzunk!** A Gyergyószentmiklóson székelő „Alkoholelles Szövetség” széleskörű mozgalom megteremtésében fejt ki lelkes tevékenységet, hogy a korcsmák vásár- és ünnepi, valamint a választások napja alatti 36 órára zárva tartása érdekében olyan erős közvélemény emelje fel kövelelő szavát, amely a magyar törvényhozást is cselekvésre készteti. E célból az összel egy nagyszabású memorandumot juttat a törvényhozók színe elé, amelyben a korcsmák vásár- és ünnepnapjait valamint a választások napja alatti 36 órára zárvatartásának megvalósítását haladéktalan nemzeti követelménynek mutatja be. A memorandumhoz már előre gyűjtik az aláírásokat. Eddig is több ezerre rug az aláírások száma. A Szövetség ezután is kéri mindazon nőket és férfiakat, — 16 éven felül — akik a kérdésben az Alkoholelles Szövetség állás pontján vannak, szíveskedjenek a memorandumhoz aláírásokat gyűjteni. Aki ezt megtenni szándékozik, az vegyen egy iv miniszter papírt és annak az első oldalán felírja oda: „Folytatólagos aláírás iv a korcsmák vásárpapíra, valamint a választások napja alatti 36 órára zárvatartása érdekében.” És azután írassa alá minden jó ismerőssel. Az ivnek csak 1. és 3-ik oldalára kell írni, mégpedig 2 hasábosan. A név olvashatóan irandó ki a foglalkozás és lakhely és megye megnevezésével, hogy az aláírás hitelessége ellen kifogást tenni ne lehessen. A megtelt ivek „Az Alkoholizmus Ellen” szerkesztősége címre küldendő be augusztus hó végéig. Az aláírás ivek hozzá köttetnek a memorandumhoz.

Cabaret-estély. Bögöz és vidéke közönsége augusztus hó 25-én (vasárnap) este 8 órakor Bögöz község háza nagytermében cabaret-tel egybekötött zártkörű augusztusit rendez. A cabaretben közreműködnek: Rátz Rózsika, Rátz Piroska, Bálint József, Palló Imre és Rák Károly. Conferencier Farkas Miklós lesz. Belépő díj személyenként 2 K, családjegy 5 K, diákjegy 1 K.

— **Képviselői beszámoló.** Mint értesülünk Dr. Kállay Tamás munkapárti képviselő augusztus hó 25-én (vasárnap) Székelyudvarhelyre érkezik, hogy választói előtt beszámoló beszédet mondjon. A képviselő bejárja kerületét s Korondon, Parajdon, Alsó- és Felsősfalván fog beszámoló beszédet tartani.

Lapok a Lukács beszédéből.

„Magyarország”:

Lukács ismét hű maradt önmagához: nem azt cselekedte, amit ígért, hanem annak homlokegyenest ellenkezőjét.

Hogy ezzel az erkölcsi principiummal felküzdheti valaki magát a miniszterelnöki székre, az lehet, mert ime megtörtént; de, hogy azzal meg is maradjon valaki ilyen díszes állásban, azt egyelőre kétségbe vonhatjuk.

Az „Egyetértés”:

Lukács ur Nagyenyedre utazott s a kisérő párttagoknak csak ott árulta el, hogy nincsen semmi újabb mondanivalója. Hát ezt itthon is elárulhatta volna s akkor nem kellett volna az országot és a külföldet erre a blamázsra figyelmeztetnie.

A „Pesti Napló”:

A miniszterelnök beszámolójában csak jól ösmert események hamis beállítására, köztudomású dolgok elferdítésére, az ellenzék meggyanúsítására és a magos klérus megfélemlítésére szorítkozott.

A „Pesti Hírlap”:

Elhangzott egy beszéd. Semmi több. Napokon át verték eleje a nagydobot és akár el se hangzott volna, mert ebből a beszédéből ugyan egészséges tett aligha fog fakadni, csak az számolt be a multról, akinek pusztán statisztika-szerep jutott s így is csak az beszélhet a jövőről, akinek minden szavából kisugárzik ugyan a vágy, hogy abban még aktív része legyen, de akinek egyszersmind minden szava az államférfi tehetetlenség árnyéka ül.

Az „Alkotmány”

Nagyenyeden is csak az bizonyosodott be, hogy sem Lukács, sem Tisza egy lépést se tudnak tenni csendőrök, rendőrök és detektívek nélkül, de semmiféle államférfiához illő, komoly politikára se gondolnak — jövőt illetőleg.

„Az Újság”:

A nagyenyedi beszámolóban mindenki csalódott.

A „Független Magyarország”:

Mindaz amit Lukács László miniszterelnök nagyenyedi beszámoló-beszédében mondott, — szedett valótlanosság. Részint vakmerő letagadása a megtörtént tényeknek, részint oly módon való beállítása a történelmi eseménynek, mintha mindaz ami 1912. június 4-ike előtt történt, az ellenzék merénylete lett volna a parlamentárizmus ellen.

Hasznos tudnivalók.

* **A töltött fegyver jelzése.** Számtalan az olyan szerencsétlenség, amely abból az okból származott, hogy az emberek töltött fegyverekkel úgy bántak, mintha azok töltetlenek lettek volna. A közkezen forgó vadászfegyverek, flóbertek és más könnyebb puskák töltött állapotban a legtöbb típusnál éppen olyan külsejük, mintha üresek volnák.

nak, nem csoda tehát, ha a hozzá nem értő emberek kezében halálos veszedelem a körülállókra. Ezen az állapoton segít egy német találmány, amely abban áll, hogy a fegyver töltő szerkezete olyan, hogy ha a lövedéket behelyezik a csőbe, a cső fölött egy piros korong jelenik meg, amelyre a szó: *töltve* van ráírva. Ha valaki a kilövés előtt a táblát el akarja távolítani, az csak úgy lehetséges, hogy ezzel a löveget is eltávolítja a csőből. Ha a golyó ki van löve, a tábla automatikusan eltűnik. A fegyvertartókat hatóságilag kellene kötelezni arra, hogy fegyvereiket erre a szerkezetre alakíttassák át, számos borzalmas szerencsétlenség volna így elkerülhető.

* **A bablé, mint folttisztító.** Félkiló héjas babot negy liter vízben puhára kell megfőzni. A vizet a babbal az alján négy óra hosszat állni hagyjuk s azután ismét langyosra melegítjük, ha közben lehűlt volna. Ebben a langyos vízben a friss tintafolt, a vörös bor, a zsirpecsét gyenge szappan nélküli mosás útján eltűnik. Azután tiszta langyos vízben kétszer kiöblítjük a ruhadarabot s a visszáján kivasaljuk. Selyem, gyapjú, pamutszövet babléban mosva teljesen újszerű lesz. A jól mosható színeket nem bántja, a gyengébb festésű fekete és vörös kelmét pedig színében megerősíti. Ajánlatos mindig előbb egy kis haszontalan ronggyal próbát tenni a babléval.

* **Kártyakeverő gép.** Sok szó esett a lapokban egy olyan gépezetről, amelyben a kártyák automatikusan összeverődnek és tet-szés szerinti mennyiségben kiosztódnak. A gépről annyit tudunk, hogy magyar találmány (természetesen!) s eddig csak Németországban nyert szabadalmat. Azok ellen az emberek ellen, akik a kártyát hátulról megismerik, ez a gépezet a legbiztosabb óvszer. Mindaddig, míg a kártya a gépből ki nem esett, a hátulja, sem az eleje természetesen nem látható. De ennél sokkal biztosabb módszer van a hamiskártyások ellen, s e módszerrel bárki is sok pénzt takaríthat meg. Ne tessék kártyázni, idegennel soha, ismerőssel pedig csak babra.

* **Szarvasbőr tisztítása.** Az elpiszkolódott szarvasbőrt (a fémek és üveg tárgyak tisztogatására szolgáló) sósvízben szappan nélkül nem tulerős dörzsöléssel kétszer, háromszor kimossuk, lassan megszorítjuk s a vízben puhára gyömszöljük.

* **Az asszonyok tizparancsolata.** Bustard lelkész, aki a Sockeffer által Clevelandban alapított baptista-templomban működik, megcsinálta az asszonyok tizparancsolatát és azt tanácsolta a férfiaknak, hogy a parancsolatok szövegét feleségük boudoirjában a tükör mellé függesszék, hogy az asszonynak mindig szembe előtt legyenek. A tizparancsolat, amelytől a baptista lelkész a házastársi békét reméli, a következő: 1. Menj férjhez szerelemből és ne a pénz miatt. Egy igazi férfi pénz nélkül többet ér, mint a pénz egy gyenge lelkű ember kezében. 2. Ne öltözködjél se feltűnően, se tulszerényen. Az igazi divatot a jóízű diktálja. 3. A szoknyás asszony és a foltos nadrágú férfi egyaránt neveltséges és szánalmas. 4. Ha házad királynője akarsz lenni, akkor idődet ne töltsd házon kívül. 5. Ügyes-bajos dolgaidat ne untasd a szomszédait, elég nekik a maguk baja. 6. Légy türelmes és összeférő. Gondolj arra, hogy a barátok mindenkor tárt karokkal fogadják férjedet a klubban. 7. Ne iparkodjál szebbnek látszani, mint amilyennek a természet megalkotott. 8. Ne hanyagold el gyermekeidet. Légy velük szemben szigorú, de igazságos. Értesd meg velük, hogy a felnőtt életben már nem számíthat anyai elnézésre. 9. Villamoson és vasuton gyermekednek igazi korát mond meg mindig. Az olyan gyermek, amelyik otthon tiz, a villamoson ellenben csak nyolcéves, megszokja a hazugságot. 10. Ne feledkezzél meg arról, hogy a ház az asszony birodalma, a melynek abszolút ura, míg a házasságban alkotmányos szuverén.

Hirdetés az üzlet lelke!
Hirdetés nélkül
nincs forgalom! **HIRDESEN** tehát
a „Székely-Udvarhely”-ben

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

* A székelyek alkotmányának története,

különösen a XVI. és XVII. században. Írta: Dr. Konnert János Németből fordította Balásy Dénes fővárosi tanár. Ára 4 K. Rendkívül érdekes, a székelység legsajátabb ügyeit tárgyzó mű, mely 408 oldalas, vasos kötetben a székelyek ősfoglalását, a Székek fejlődését, feladatát, kapitányait, a

hulló vagy szolgabíró (székbiro), a főbíró, az esküdteket vagy székülöket, a jegyzőt vagy nótáriust, a falut vagy községet, a rendeket a Székelyföldön (A három rend, A földönlakók, Székely társaság, Székely bánja vára 1562, A darabontok, A két első rend helyzete, lófők, A primorok vagy főnépek, Nemesek, jobbágyság, zsellérek), a székelyek hadi szolgálatait, a hadterhek felosztását a rendek között, muszály vagy hadi szemléket, a praesidium vagy határőrséget, a székelyek adózását, az egyenlő megterhelhetőség korszakát 1562-től 1601-ig, a rendes közterhektől való megszabadulás korszakát 1601-től 1657-ig, hadadót, török adót fizetnek a székelyek is, 1657—1601-ig, a székelyek birtok- és örökösödési jogát, a székelyek sóhordási jogát nagy tudással, kitűnő fordításban tárgyalja. Új nyomokon jár. Kiváló forrásmunka, gazdag adatokkal. Kapható Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt

BOR

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

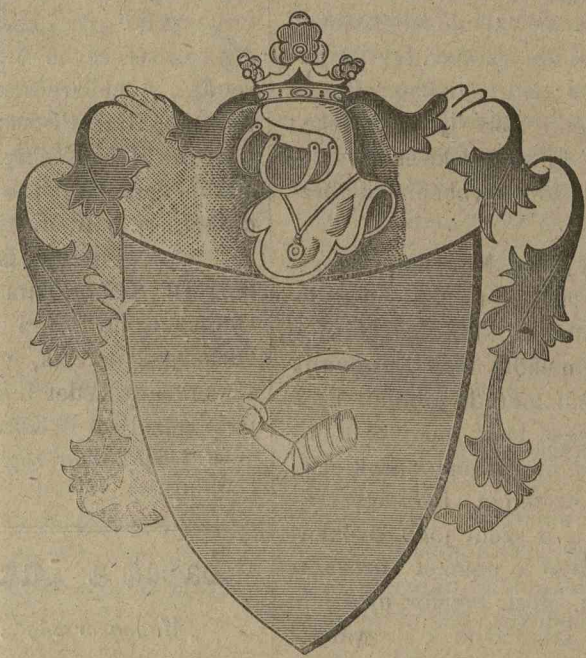
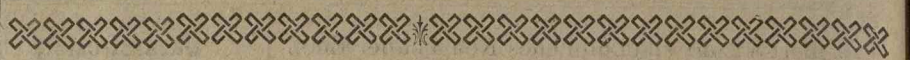
NIGRIN

a legjobb cipőkrém az egész világon

Az eddigi világhírű wiksnak vitriol nélküli gyártása is.

St. Fernolendt Wien III. cs. és kir. udvari szállító.

80 éves gyári fennállás

A dályai

Abrán-család

nemesi címerét mutatjuk be e helyen.

Ez a címer és a család történetének

leírása, a legrégebbi korszaktól való le-

származási táblázattal az

Udvarhely vármegye Nemes Családjai

című, Pálmay József szerkesztésében és Betegh Pál kiadásában megjelent disztribúcióban található.

Számos család címere és leírása, leszármazási táblázata van e nagyszabású műben. Mindenkinek érdeke, hogy míg a készlet tart, beszerezze.

Kapható fűzve 16 koronaért Székelyudvarhelyt a kiadónál.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenként 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi Ien

legjobb magyar gyártmányú disztribúciós papírok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, vász- Képes levelezőlapok 20-féle helybeli felvétel. levélpapírosok stb. Nagyválaszték tájképes virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságú, súlyú és minőségű irodai és irod.

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden súlyban. Hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, disztribúciós, szépírási és rendezési minták. Olcsó legyező-falrajzok, klotzépítők, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák. Dohány-esszavartárcák bőrből és fémhől. Bortárcák, pénzes-erszények, okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró tollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárak, disztollszárak. Írók, fekete, színes és másoló-írók, notes-írók, csavarírók (crayonok), zsebírónok, csavaríróbetétek, íróvédők, író-hegyzők. Kréták, iskolai, kávéházi és fájelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztó, titbronz.

HEGEDÜ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sípek és o. rínák. Monogramok fehérnemű és levélpapírjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémhől, erdészkalapácsok gyári árban.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itató-deszkák, olaj-szefesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, képesek stb.

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhelyt.